

Projekat finansira
Evropska unija

Broj:

Datum:

SEKTORSKA ANALIZA
za utvrđivanje prioriternih oblasti od javnog interesa u kojima će se pružiti finansijska podrška
za realizaciju projekata nevladinih organizacija
iz budžeta ReLOaD 2 projekta u 2023. godini
u okviru klastera „Tara“ - Pljevlja, Mojkovac i Kolašin

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa, uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata nevladinih organizacija iz budžeta ReLOaDu 2023. godini, u skladu sa LOD Metodologijom i Zakonom o nevladinim organizacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 39/11 i 37/17).

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE NVO

Oblasti od javnog interesa u kojim se planira finansijska podrška iz sredstava Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 2 (ReLOaD2) za projekte NVO u 2023. godini:

UNAPRIJEDITI ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

- Poboľjšati kvalitet života, zdravlja i životne sredine podsticanjem i stvaranjem uslova za aktivan boravak u prirodi (pješačenje, upotreba bicikla, planinarenje...)
- Razvoj svijesti i edukacija građana o zaštiti životne sredine i energetske efikasnosti

UNAPRIJEDITI UKLJUČENOSTI RANJIVIH GRUPA

- Obezbeđivanje podrške za ranjive grupe (osobe s invaliditetom, starija lica, romi, egipćani, lgbtiq, žene, djeca, djeca sa problemima u ponašanju, mladi...)
- Obezbeđivanje podrške roditeljima djece sa smetnjama u razvoju

UNAPRIJEDITI AMBIJENTA ZA ZAPOSŁJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO

- Ponuditi programe neformalne edukacije za poslodavce i nezaposlene
- Podrška osnivanju i razvoju biznisa

KULTURA

Projekat finansira
Evropska unija

- Očuvanje i promocija starih zanata
- Unapređenje ambijenta za razvoj kulture i kulturno istorijskog nasljeđa

2. PRIORITETNE OBLASTI KOJIM ĆE DOPRINIJETI NVO INICIJATIVE FINANSIRANE IZ SREDSTAVA RELOAD2 U 2023. GODINI

Opis problema:

Prioritetne oblasti koje će biti finansirane kroz Javni konkurs za finansiranje projekata nevladinih organizacija iz ReLOaD2 programasu:

ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Zaštita životne sredine podrazumijeva skup različitih postupaka i mjera koji sprečavaju ugrožavanje životne sredine s ciljem očuvanja biološke ravnoteže. Ekološka odbrana je multidisciplinarna i treba da predstavlja trajnu obavezu svih članova društva. Njena multidisciplinarnost proističe iz činjenice da zdravlje, životna sredina i socijalni uslovi predstavljaju kompleks oblasti i problema koji su u stalnoj interakciji. Briga o životnoj sredini je sa gledišta našeg društva prioritet od sveukupnog značaja za društvo. Zdrava životna sredina je osnov za očuvanje ljudske egzistencije, zdravog razvoja društva i bitan faktor za nivo života stanovništva.

Ulaganje u poboljšanje uslova za pješaćenje i biciklo kao aktivne vidove prevoza je veoma značajno i isplativo, posebno u cilju obezbjeđivanja udobnosti i bezbjednosti kretanja. Posebno se otvaraju mogućnosti za poboljšanje pješačke i biciklističe infrastrukture, smirivanje saobraćaja, privremeno ili trajno zatvaranje pojedinih ulica u centru za motorni saobraćaj, uspostavljanje parkirne politike i obnove javnih prostora. Zahvaljujući kratkim udaljenostima i povezanosti urbanih i ruralnih cjelina, pješaćenje i biciklo su glavni vidovi kretanja u gradu, što doprinosi bliskim odnosima među ljudima i unapređenju zdravlja cjelokupnog stanovništva.

Planinarenje i aktivan boravak u prirodi, uz aktivnosti kao što su hodanje na krpljama, nordijskim skijama, jahanje konja ili planinsko trčanje kao nova atraktivna disciplina dokazano imaju pozitivan učinak na ljudsko zdravlje. Da bi se iskoristili potencijali kojima raspolažu opštine Mojkovac, Pljevlja i Kolašin potrebo je poboljšati uslove za aktivan boravak u prirodi, kako bi on bio što ugodniji ali i bezbjedniji. Podobljšnje uslova podrazumijeva unapređenje infrastrukture, kao i unapređenje znanja i vještina koje su potrebne za aktivan boravak u prirodi. Ovo je naročito značajno imajući u vidu da ove tri opštine, a posebno Kolašin i Mojkovac po strateškom opredjeljenju vide turizam kao glavnu granu razvoja.

Planinarenje i boravak u prirodi – osmisliti - MILICA MEDOJEVIĆ

UNAPREĐENJE UKLJUČENOSTI RANJIVIH GRUPA

Društvena zajednica treba da pruža pojedincima i društvenim grupama koji su izloženi riziku od socijalne isključenosti mogućnosti za sticanje prilika i resursa koji su nužni za puno učestvovanje u privrednom, društvenom i kulturnom životu, kao i za uživanje u životnom standardu i dobrobiti koji se smatraju normalnim u društvu u kojem žive. Time se osigurava njihovo značajnije učešće u procesu odlučivanja, što utiče na njihov život i pristup temeljnim pravima. Zaštita osoba sa invaliditetom je jedan od najosjetljivijih elemenata društveno - razvojne, ekonomske i prije svega socijalne politike. Sve više se prepoznaje značaj pravednog korišćenja ljudskih resursa prilikom zapošljavanja, redukuju se stereotipi i predrasude o radnoj sposobnosti. Imajući u vidu da opštine Klastera „Tara“ strateški planiraju i ulažu sredstva u obezbjeđivanje podrške ranjivim grupama,

Projekat finansira
Evropska unija

neophodno je da se i nevladine organizacije uključe u osmišljavanje i pružanje podrške ranjivim grupama: osobe s invaliditetom, starija lica, Romi, Egipćani, LGBTQ, žene, djeca sa problemima u ponašanju, mladi, roditelji djece sa smetnjama u razvoju..., zasnovane na istraživanju njihovih potreba.

UNAPREĐENJE AMBIJENTA ZA ZAPOŠLJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO

Opštine Pljevlja, Mojkovac i Kolašin ulažu dodatne napore kako bi poboljšale poslovni ambijent, koji treba da ohrabruje građane na preduzetničku inicijativu. To je možda i najteži korak – promijeniti ponašanje, odnosno prevazići pasivnost, stav da će posao doći sam i da će trajati zauvijek. Izuzetno velika stopa nezaposlenosti u sjevernom regionu Crne Gore, koja je u II kvartalu 2020. godine po podacima MONSTATa (Anketa o radnoj snazi) iznosila 38,7%¹, uz stopu nezaposlenosti mladih koja je iznosila 35,5%, predstavlja značajan izazov ne samo za život i ekonomski razvoj opština Pljevlja, Kolašin i Mojkovac, već i razlog napuštanja mladih. Problem zapošljavanja leži prije svega u lošoj informisanosti o mogućnostima stručnog usavršavanja (kurseva jezika, kurseva informatičke pismenosti i sl.), problem generacijske prirode, jer se mnogi mladi odlučuju da studiraju fakultete koji su u trendu, a ne one smjerove koji su deficitarni na tržištu rada, pa se zbog toga stvara ogroman broj nezaposlenih mladih. Takođe, nezaposleni se rijetko odlučuju za zanatska zanimanja, koja su deficitarna. Ono što bi moglo pomoći prilikom rješavanja problema nezaposlenosti je organizovanje redovnih informativnih sesija, dodatnih edukacija u vidu računarskih i jezičkih kurseva, edukativnih i informativnih radionica o načinima samozapošljavanja, s akcentom na upotrebu interneta u svrhe samozapošljavanja, kao i info sesija o mogućnostima koje se nude u inostranstvu i procedurama koje je potrebno zadovoljiti na tom putu. U odnosu na trenutno stanje potrebno je pojačati mjere podrške preduzetništvu kroz razvoj tzv. „mekih“ vještina, treninge o preduzetništvu, savjetodavnu podršku, mentorstvo, kombinaciju finansijske i savjetodavne podrške i sprovođenje inicijativa vezanih za podizanje svijesti o preduzetničkom pozivu i različite mjere podrške povezane sa sistemom obrazovanja.

KULTURA

Imajući u vidu bogatu kulturnu baštinu Pljevalja, Mmojkovca i Kolašina, ove tri opštine rade na unaprjeđenju njenog stanja, sa posebnim ciljem afirmacije nesumnjivih potencijala koje posjeduju. Imajući u vidu da kulturna baština, kao snažan faktor identifikacije, predstavlja prioritet razvoja kulture u svim razvijenim sredinama, za podizanje svijesti svih građana o značaju kulturne baštine, neophodno je aktivno uključivanje javnosti u proces njenog očuvanja, kroz odgovarajuće informisanje građana i adekvatno obrazovanje o kulturnoj baštini i njenom značaju (tribine, seminari, radionice, publikacije...). Kontinuiranim projektima u oblasti kulturne baštine obezbjeđuju se mjere zaštite, održivo korišćenje i prenošenje budućim generacijama. Imajući u vidu da su u ove tri opštine nekada bili veoma rasprostranjeni stari zanati, utisak je da se najveći broj zanata bliži potpunom iščeznuću, a to se posebno odnosi na tradicionalne seoske i uslužne zanate u gradu (tkanje, ćilimarstvo, grnčarstvo, vez, bjelovez, izrada tradicionalnih instrumenta i nošnji...). Novo doba, koje posljednjih godina u mnogim sredinama nudi veće mogućnosti za obnovu tradicionalnih zanatskih vještina kroz kreativnu ekonomiju i razvoj tržišta turističkih usluga, nije posebno uticalo na revitalizaciju starih zanata o ovim opštinama. Obnova starih zanata, osim dopadljivosti za tržište, ima i drugu vrijednost, a to je zaštita ugrožene nematerijalne i materijalne kulturne baštine. Iz tih razloga, jedan od prioriteta u oblasti kulture je i razvoj zanata i umjetničkih vještina, kao i očuvanje izvornih i tradicionalnih kullturnih i etno kulturnih vrijednosti, njihova promocija, dokumentovanje i objavljivanje.

¹II quarter 2021.xls (live.com)

Projekat finansira
Evropska unija

Podaci koji dodatno pojašnjavaju navedeni problem, strategije, planovi...	Izvor(i) podataka
Strateški plan razvoja opštine Pljevlja 2021-2025 godina	Opština Pljevlja https://pljevlja.me/strateski-plan-razvoja-opstine-pljevlja-2021-2025-godina/
Lokalni energetska plan opštine Pljevlja (2018-2027)	Opština Pljevlja https://pljevlja.me/lokalni-energetski-plan-opstine-pljevlja-2018-2027/
Lokalni energetska plan (2018-2027)	Opština Kolašin https://opstinakolasin.me/wp-content/uploads/2014/10/Lokalni_energetski_plan-Opstina_Kolasin_2018-2027.pdf
Lokalni akcioni plan za biodiverzitet (2019-2024)	Opština Mojkovac http://www.mojkovac.me/images/stories/dokumenti/zivotnasredina/nacrt-lap-biodiverzitet-2018-2023.pdf
Plan održive urbane mobilnosti	Opština Kolašin https://opstinakolasin.me/wp-content/uploads/2014/10/Plan_odrzive_urbane_mobilnosti-Opstina_Kolasin.pdf
Lokalni plan socijalne i dječije zaštite za opštinu Pljevlja (2021-2025)	Opština Pljevlja https://pljevlja.me/lokalni-plan-socijalne-i-djecije-zastite-za-opstinu-pljevlja-za-period-od-2021-do-2025-godine/
Lokalni plan socijalne i dječije zaštite (2021-2025)	Opština Kolašin https://opstinakolasin.me/wp-content/uploads/2014/10/Lokalni_plan_socijalne_i_djecije_zastite_za_opstinu_Kolasin_za_period_od_2021-2025_godine.pdf
Strategija zapošljavanja opštine Pljevlja (2021-2025)	Opština Pljevlja https://pljevlja.me/strategija-zaposljavanja-opstine-pljevlja-2021-2025-godine/
Akcioni plan zapošljavanja Opštine Kolašin (2022)	Opština Kolašin https://opstinakolasin.me/wp-content/uploads/2014/10/Akcioni_plan_zaposljavanja_za-2022_godinu.pdf

Projekat finansira
Evropska unija

Strategija zapošljavanja Opštine Kolašin 2021-2025	Opština Kolašin https://opstinakolasin.me/wp-content/uploads/2014/10/Strategija_zaposljavanja_Opstine_Kolasin-2021-2025.pdf
Lokalni plan zaštite životne sredine opštine Pljevlja (2022-2026)	Opština Pljevlja https://pljevlja.me/lokalni-plan-zastite-zivotne-sredine-opstine-pljevlja-2022-2026/

U strategijama i navedenim dokumentima opštine Pljevlja, Mojkovac i Kolašin navedeni su ciljevi koji mogu biti dobra smjernica za pisanje i realizaciju projekata nevladinih organizacija. Na taj način NVO, koje su dobile sredstva, predviđena ReLOaD2 programom mogu da doprinesu rješavanju navedenih prioriteta. Riječ je o Regionalnom programu lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 2 (ReLOaD2) koji je zvanično počeo sa realizacijom 1. januara 2021. godine, kao nastavak prethodne faze ReLOaD programa koja je uspješno završena u decembru 2020. godine. Program se realizuje u šest zemalja i teritorija Zapadnog Balkana tokom četiri godine. ReLOaD2 finansira Evropska unija iz sredstava Multi-Country Civil Society Facility, uz kofinansiranje UNDP-a i lokalnih samouprava koje će biti obuhvaćene programom. Cilj programa je jačanje partnerstva između jedinica lokalne samouprave (JLS) i civilnog društva i mladih u regionu Zapadnog Balkana. Program je nastavak dobre prakse prve faze ReLOaD-a, što ujedno predstavlja i model za djelovanja u drugoj fazi programa.

Ukupna vrijednost ReLOaD2 programa je 12,6 miliona eura, dok Budžet za Crnu Goru iznosi oko 1,8 miliona eura od kojih je 850,000 eura opredijeljeno za projekte nevladinih organizacija. Budžet za Klaster „Tara“ za 2022. i 2023. godinu iznosi 170,000 eura - UNDP i 34.000 eura – opštine Pljevlja, Mojkovac i Kolašin.

Doprinos nevladinih organizacija mjeriće se definisanim indikatorima i ostvarenim rezultatima koji su planirani projektima. Izvor podataka za procjenu uspjehnosti projekata i mjerenje rezultata projekata su:

- Narativni i finansijski izvještaji
- Monitoring projekata.

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

Opšti cilj ovog programa je jačanje participativnih demokratija i procesa integracije u EU na Zapadnom Balkanu i to osnaživanjem nevladinog sektora i mladih kroz aktivno učešće u donošenju odluka i stimulisanjem pravnog i finansijskog okruženja za NVO. Kroz ReLOaD2 će biti unaprijeđene prakse transparentnog finansiranja NVO zasnovanog na konkretnim razvojnim projektima koji su fokusirani na građane i njihove potrebe.

Konkurs će doprinijeti realizaciji mjera navedenih u strateškim dokumentima Opštine Pljevlja, Opštine Mojkovac i Opštine Kolašin, koje se odnose na gore navedene prioritete.

Projekat finansira
Evropska unija

4. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2023. godini doprinijeti projekti nevladinih organizacija koji se planiraju financirati

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti ReLOaD2 konkurs za projekte nevladinih organizacija u 2023.godini	Način na koji će javni konkurs za projekte nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
• Ekosistemi rijeka i njihova ugroženost; • Odlaganje otpada pored puteva, u šumama i vodotocima; • Edukacija stanovništva o značaju biodiverziteta i njegovoj ugroženosti; • Ugradnja energetske efikasne rasvjete (u opštinskim zgradama i javna rasvjeta); • Osigurati dostupnost turističkih sadržaja i izletišta na održiv i ekološki način, uz smanjenje pritiska individualnog motornog saobraćaja; • Unapređenje praćenja kvaliteta vazduha; • Unapređenje i razvoj usluga podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga i usluga smještaja za djecu i mlade u riziku; • Unapređenje stepena zaštite od zlostavljanja i zanemarivanja; • Uspostavljene, dostupne usluge podrške za život u zajednici savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge za starija lica; • Uspostavljene i dostupne usluge podrške za život u zajednici i savjetodavno-terapijske i socijalno edukativne usluge za osobe s invaliditetom; • Unapređenje položaja pripadnika/ca romske i egipćanske populacije; • Unapređenje položaja pripadnika/ca LGBTIQ populacije; • Povećanje zapošljivosti radne snage; • Unapređenje preduzetništva; • Unapređenje poslovnog ambijenta, razvoj ruralnih područja i povećanje zapošljivosti stanovništva; • Povećanje aktivacije socijalno ugroženih grupa;	Kroz dodijeljena sredstva za projekte nevladinih organizacija mogu se realizovati aktivnosti u zajednici koje će doprinijeti ostvarivanju prioriteta i ciljeva postavljenih strateškim dokumentima opština Pljevlja, Kolašin i Mojkovac.

Projekat finansira
Evropska unija

- Poboľšati kvalitet života, zdravlja i životne sredine podsticanjem i stvaranjem uslova za pješačenje i upotrebu bicikla;
- Očuvanje i valorizacija kulturno-istorijskog nasljeđa.

5. RELOAD2 KONKURS ZA FINANSIRANJE PROJEKATA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI

Naziv javnog konkursa kojim će se doprinijeti u ostvarenju cilja	Iznos	Naziv programa/ aktivnosti u budžetu
Javni konkurs za raspodjelu sredstva nevladinim organizacijama u okviru ReLOad2 programa	102.000,00 €	8.000,00 € - Sufinansiranje ReLOad2 programa iz Budžeta Opštine Pljevlja 4.500,00 € - Sufinansiranje ReLOad2 programa iz Budžeta Opštine Mojkovac 4.500,00 € - Sufinansiranje ReLOad2 programa iz Budžeta Opštine Kolašin 85.000,00 € - EU (UNDP)

Opis glavnih grupa korisnika

Glavni korisnici projekata koji će se sufinansirati putem javnog konkursa mogu biti nevladine organizacije registrovane na teritoriji Crne Gore, uz obavezno partnerstvo sa nevladinim organizacijama registrovanim na teritorijama jene ili više opština klastera – Opštine Pljevlja, Opštine Mojkovac i/ili Opštine Kolašin, a koje su registrovane za obavljanje ovih djelatnosti (Statut), a čiji su projekti u skladu sa definisanim strateškim ciljevima navedenim u sekciji Prioritetne oblasti.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO

Naziv javnog konkursa	Očekivani broj projekata/ugovora
Konkurs za raspodjelu sredstva nevladinim organizacijama u okviru ReLOad2	Do 12 projekata

Najniži iznos za projekat/program	Najviši iznos za projekat/program
7.000,00 €	15.0000,00 €

Projekat finansira
Evropska unija

8. KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Navesti na koji način je u skladu sa Uredbom obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koje su učestvovalе u konsultacijama
Konsultativni sastanak	31.01.2023.	Pljevlja: NVU "Viva Vita" Pljevlja, NVO "Legalis" Pljevlja, NVU „Inkluzija“ Pljevlja, NVO „Kišobran za sunce“, NVO Udruženje penzionerki i penzionera Sloga, Lovačko društvo Pljevlja, NVO Čarobni prsti, NVO Sve za pčele, pčele za sve, NVO Eko prijatelji planina. Mojkovac: NVU „Svjetlost“, NVO Srce, NVO Planinar.

Konsultativni sastanak u cilju planiranja prioritetnih oblasti i pripreme sektorske analize opština klastera Tara – Pljevlja, Kolašin i Mojkovac radi utvrđivanja prioritetnih oblasti od javnog interesa koje će se finansirati u 2023. godini u okviru Regionalnog programa lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu 2 (ReLOaD2), održan je 31.01.2023. godine u Pljevljima. Sastanku su prisustvovali predstavnica Opštine Pljevlja: Sanja Đondović, predstavnica Opštine Kolašin: Milosava Bulatović, predstavnica Opštine Mojkovac: Milica Medojević Ristić, predstavnici UNDP: Dženana Ščekić i Tamara Čirgić i predstavnici nevladinih organizacija iz Pljevalja i Mojkovca: Zagorka Kalović – NVU "Viva Vita" Pljevlja; Miloš Ostojić i Bojana Radović – NVO "Legalis" Pljevlja; Vasilije Tešović – NVU „Inkluzija“ Pljevlja; Vladimir Veljović – NVU „Svjetlost“ Mojkovac; Mira Pejatović i Vjera Ječmenica – NVO „Kišobran za sunce“ Pljevlja; Stoja Čabarkapa i Drago perumičić – NVO Udruženje penzionerki i penzionera Sloga, Pljevlja; Rade Janjušević – Lovačko društvo Pljevlja; Ljiljana Ivanović i Anita Grujičić – NVO Čarobni prsti, Pljevlja; Duško Rakočević – NVO Srce, Mojkovac; Velimir Sošić – NVO Planinar, Mojkovac; Vladimir Džuverović – NVO Sve za pčele, pčele za sve, Pljevlja, i Mirjana Kulić – NVO Eko prijatelji planina, Pljevlja. Nakon prezentovanja svih strateških dokumenata Opštine Pljevlja, Opštine Mojkovac i Opštine Kolašin, u saradnji sa nevladinim organizacijama napravljen je presjek oblasti i prioriteta koji su zajednički za sve tri opštine, te su na osnovu istog definisani prioriteti koji će se finansirati u 2023. godini kroz ReLOaD2 program u okviru klastera „Tara“.

9. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

U skladu sa LOD metodologijom, biće formirana Komisija za evaluaciju pristiglih projektnih prijedloga, dok će tokom cijelog trajanja projekta ReLOaD2 kontakt osobe iz opština Pljevlja, Mojkovac i Kolašin biti zadužene za koordinaciju i podršku realizaciji projektnih aktivnosti i učestvovati u kombinovanom timu za praćenje realizacije projekata nevladinih organizacija.